

ההדרכה במסגרות גדולות

סא"ל שמחה ב.

מש"קים) המתמחים במקצועות מסוימים, והללו ידריכו — לארדוקא את מחלקתם — אלא יהיו ממונים על מקצועות-הדרכה קבועים, אותם יקנו גם ליחידות-משנה אחרות.

מדריכים-מומחים אלה ידריכו את המח-לקה כולה (מחלקה תקנית רגילה — או מחלקת-אימון בבסיס-טירונים) בכל שלבי השיעור. כלומר, גם שלב התרגול ינתן במסגרת גדולה. אחת על-ידי המד-ריך המומחה. המדריכים האחרים — נכנה אותם בשם "מדריכים-עוזרים" — יסייעו בכל השלבים על-ידי פיקוח, תיקון שגיאות ועזרה לחייל בעת הבי-צוע. המדריך-המומחה יתקדם בהתאם להשגיה של מרבית היחידה, כשקבוצות של מפגרים-במיוחד זוכות בטיפול אי-

● בחלק התרגול שבשיעור — המהרה את מרבית משך השיעור — מתרגלים למעשה בבת-אחת רק 2-3 חיילים, השאר מסתכלים. כלומר: אין תרגול מספיק; וכתוצאה — ההשגים בתפעול נשק ומכשירים אינם מגיעים למלוא הרמה הרצויה.

● עזרי-האימון הנתונים בידי היחידות לעתים אינם מספיקים, או שאין הם מתאימים או מפותחים דים, יתר-על-כן: גם כאשר ישנם עזרי אימון כאלה — אין הם מנוצלים תמיד כראוי.

המגמה — שיפור ההדרכה

עובדות אלו מחייבות אותנו למצוא דרך להתגבר על המגבלות שבאורח-

לפני זמן מה ביקרתי באחת מיחידות צה"ל. מפקד היחידה קידמני ב"ברוך הבא" רם, מלווה ב"עקיצה": "נה, אתה, החסיד של הדרכה המונית, מה? התוכן כבר איננו חשוב?..."

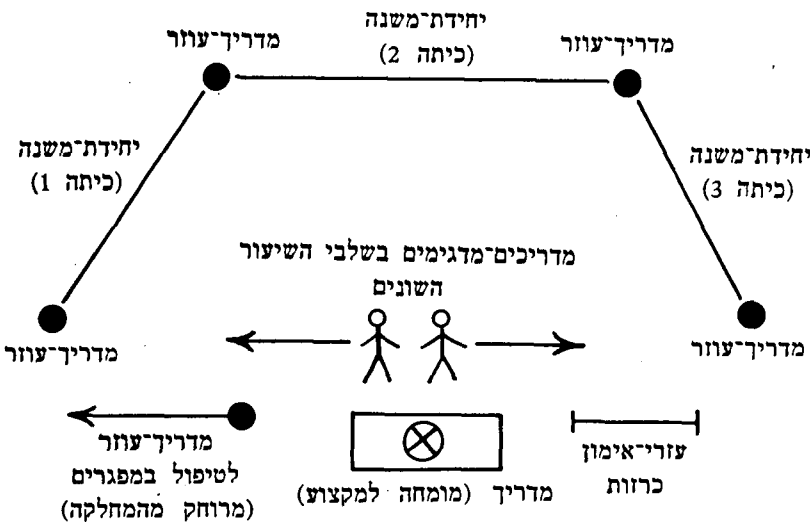
ראשית חכמה, אם כן: הבה ונחדול לע-סוק בהדרכה במסגרות גדולות. מן התגור-בות מעל דפי ירחון זה ובשיחות שבי-על-פה מתעורר הרושם כי קיימת רתיעה כללית מפני המושג "המוניות". יתכן שאכן מעורר מושג זה את ההרגשה שמ'דובר כאן בדבר "המוני", זול, שאינו כה יסודי, בשיטת הדרכה שתפקידה להכ-שיר המונים — אך לארדוקא במכסימום היעילות.

אך זאת יש לדעת — אין הדרכה המו-נית. ישנה, כאמור, הדרכה במסגרות גדו-לות, וכפי שיסתבר מהמשך הדברים, הכונה איננה כלל להורדת רמת-הדרכה. היפוכו של דבר: אנו חותרים לשיפור ההדרכה.

ארבע עובדות-יסוד מתבלטות לעין:

● כיום מופקדת ההדרכה המעשית ביחידות הסדירות ובמילואים, ובמרבית בסיסי-ההדרכה, בידי רבי-טוראים או סמלים. הקצין מדריך רק בחלק מן המקצועות והנו בעיקר מארגן ומפקח. כלומר: ההדרכה מופקדת בידי המדריך שהנו חסר-הנסיון והצעיר ביותר בסגל הפיקוד.

● כל מדריך עוסק בהדרכה בכל המק-צועות האפשריים. מ"כ מדריך בכל: רובה, רימון, מקלע, "עוזי", רובה-רומה נ"ט, שדאות, כידון ועוד. בשביל שיש תלט על כל אותם מקצועות — וידע להקנותם לזולתו ביעילות הרבה-ביותר — עלינו ליצור דמות של "גאון קטן". אך הדבר לא יעלה בידינו לעולם, אם נביא בחשבון את משך-הזמן הקצר העובר מיום גיוסו ועד שמתחיל הוא לעסוק בהדרכה. התוצאה: אין מומחים למקצוע — וחסרה לכן יסודיות בהק-יית המקצוע.

שי, בתוך "קבוצות-שיפורים", מבלי לעכב בעד ההתקדמות הכללית. בשיטת-הדרכה כזו תוקדש מרבית-הזמן לתרגול, כשבידי כל חייל (בשלבי האי-מונה-הטכני והאימון-במקצועות) ובידי כל צות (בשלבי אימון-הצות) מצוי כלי-נשק, או מכשיר, המאפשר להם לתרגל בו במשך כל השיעור. גדול יחידת-האימון יהיה לכן לארדוקא מחלקה — לפי גזירה שרירותית — אלא יותאם למספר כלי-הנשק או לכמות עזרי-האימון שרוכזו בשבילה.

ההדרכה המקובל, במגמה לשפר את ההדרכה, זו תכליתה של שיטת ההדרכה במסגרות גדולות. בראש וראשונה נפ-קיד את ההדרכה בידי המפקדים המוכ-שרים ביותר שמצויים במקום; כלומר — הקצינים, וזאת מבלי לבטל את האפשרות של הדרכה על-ידי מש"קים מוכשרים. פעולה זאת תחייב ריכוז מספר כיתות והגדלת מסגרת-האימון הרגילה — וק-ביעתה של המחלקה כמסגרת-האימון הבסיסית. בהדרכה יעסקו מדריכים (קצינים ו-

ביצד תתבצע למעשה ההדרכה
בעמוד הקודם ניתנת דוגמה סכמטית לפריסת מחלקת-אימון בגודל של 30 עד 60 חייל בעת השיעור.

- היחידה פרוסה כשפניה „כלפי פנים“, באופן שתראה את המדריך.
- ליד כל יחידת-משנה — מדריך-עוזר (מספר יחידות-המשנה בהתאם למספר המדריכים-העוזרים שבמצא).
- המדריך (המומחה למקצוע) — במר-כו (רצוי על במת-הדרכה) מצויד בהתאם לצורך במגביר-קול.
- עזרי-אימון גדולי-ממדים מוצבים באגף הבמה.
- מדריכים-מדגימים (מבין המדריכים-העוזרים) מתיצבים, בהתאם לצורך, ב-שלבי השיעור השונים בחזית המחלקה, להדגמת אופן החזקת הנשק והפעלתו, תוך מתן האפשרות לראותם מכיוונים שונים.

- הפקודות לתרגול ניתנות מן המרכז על-ידי המדריך — כשהמדריכים-העוזרים, הממונים על יחידות-המשנה שלו, מנדאים ביצוע נכון של פעולות, מתקנים שגיאות ומוציאים את אלה שמפגרים במיוחד. המדריך-המומחה עוקב במבטו מדי פעם בפעם אחרי 2-3 חיילים. ומ-שהגיע למסקנה כי הפעולות הובנו ותור-גלו כראוי — עובר הוא לשלב הבא.
- החיילים המפגרים זוכים לטיפול נפ-רד על-ידי אחד מן המדריכים-העוזרים.

השינויים שיתחייבו

אין המעבר לשיטה זו מחייב שינויים מוחשיים מידיים בחומר ההדרכה. השי-נויים הם בעיקרם ארגוניים; בשלב הראשון ניתן להסבירם בהוראת-אימון כללית. השינויים שיהיה צורך לבצעם במרוצת הזמן הם: א. בכותרת מערך-השיעור — שינויים לגבי גודל יחידת-האימון וכמות עזרי-האימון; ב. בגוף מערך-השיעור — קביעת עמודה מיוחדת להסברת שיטת פעולתו של המדריך-העוזר.

האמצעים הנדרשים

הנשק — המחולק היום ביחידות-המשנה, ביחידות המאמנות טירונים בעיקר, חייב להיות מרוכז ריכוז יחידתי או בסיסי ומזורם ליחידות-המשנה לפי תכנית ה-

אימונים. התנאי לכך הוא, כמובן, תכנון-אימונים מרכזי ליחידות-המשנה ולקבר-צות-האימון על-ידי מפקדת היחידה או הבסיס.

עזרי-האימון — יהיו זקוקים לתוספת וגיוון, שכן יידרשו עורים מיוחדים ה-מותאמים לתנאים החדשים: כרזות מאי-רות-עיניים, שניתן לכסות ולגלות חל-קים מהן; מערכות נעות ומוגדלות של מנגנונים; מערכות שקופות של כלי-נשק; חתכים של כלי-נשק — הן בצורת כרזות והן דגמים חתוכים ומוגדלים. כן דרושים: מגבירי-קול לכל יחידת-אימון לצרכי שליטה, מתן פקודות ופיקוח גם באותו חלק של התרגיל אשר יהיה בו צורך בפריסה רחבה; סרטי-הדרכה, להצ-גת נושאי-השיעור מעיקרו ולהסברת סו-גיות טכניות מורכבות, כגון פעולת מנגנון כלי-ידי או מערכת-קשר (דבר זה יחייב העמדת מכונת-הקרינה לרשות כל גוף מאמן); וכן — כל שאר העוזרים המקובלים, כגון לוח שחור, רשם-קול, ויוגרף ואפידיוסקופ. רצוי להתקין במות קטנות מוגבהות — כמקום שבו יעמוד המדריך.

ההשפעה על שיטת הכשרת-מפקדים
עוד משעת אימון הטירון יכיר החייל שיטת אימון זו המוצעת כאן. כלומר, החייל שיגיע לקורס מ"כים ידע מראש כי זוהי שיטת ההדרכה המקובלת בצה"ל. אף בקורס מ"כים יבוצע כל האימון בשיטה זו. פרק-החזרה של לימוד כלי-נשק והחלק העיוני ינתנו בשלמותם בשיטה זו — כדי שיהיה הדבר מקובל על המ"כ לעתיד; ואילו בפרק-ההדרכה יתורגל המ"כ לפעול כמדריך-עוזר וכ-מדריך. בקורס-קצינים יתורגל החניך בפרק-ההדרכה בתפקידי המדריך — אך גם בתפקידי מדריך-עוזר, על-מנת שידע אחר-כך להפעיל ולכוון את הללו ביחידתו.

הבהרות אחדות

בעקבות התנגדות שהובעה על-ידי מפק-דים שונים והספיקות שצוינו לגבי הת-אמת השיטה המוצעת לצה"ל, אנסה לפרט להלן הבהרות אחדות נוספות. באלו מקצועות אפשר להדריך בשיטה זו? השיטה שהוגדרה כאן מתאימה לאי-מון במקצועות עיוניים וטכניים. את

הנושאים העיוניים ילמדו במסגרת הג-דולה ביותר הניתנת לריכוז — בדרך-כלל בפלוגה. את המקצועות הטכניים ניתן להקנות במסגרת מחלקתית, כמוס-בר לעיל.

במקצוע השדאות, כולל שדאות-פרט, יש לעסוק, לעומת זאת, ביחידה אורגנית — בכיתה או במחלקה — אך מבלי לבטל, כמובן, את הצגת-הנושא והצגת-התכלית על-ידי מפקד הפלוגה או המחלקה, כפי שהדבר נעשה גם כיום.

באלו סוגי יחידות ניתן להדריך בשיטה זו? התשובה: בכל יחידות צה"ל. כיסוד טובה השיטה במיוחד לאימון הטירון; אך אין כל מניעה לנקוט בה גם ביחידות שאינן טירוניות, כשהמדובר הוא בחזרה על תפעול נשק, או באימון במקצועות. האם לא תיפגע רוחו של הסגל הנמוך בשל נקיטה בשיטת-הדרכה זו? סגל המפקדים בצה"ל אינו רגיל לדרך זו ואולי אף אינו מוכן, מבחינה נפשית, לבחור בה. מתעורר החשש של הכנסת המדריך ל„שטח צר“ והפיכתו לבורג קטן חסר-ענין. הנחה זאת — מוטעית ביסודה. אין הכוונה לקצץ כנפיו של המדריך המ"כ. שכן, בחלקם הרי יעסקו מדריכים אלה בהדרכה במקצועות בהם יתמחו; ובמקצועות האחרים ישמשו כ-מדריכים-עוזרים. יתר-על-כן: את נושאי השדאות יקנו כל המדריכים בעצמם, כמפקדים, ליחידותיהם האורגניות.

ל פ ס י כ ו ם

הוצגה כאן שיטת-ההדרכה שתכליתה ליעל את ההדרכה בצה"ל ולהביא להש-גים טובים יותר בהפעלת הנשק. אין מטרת השיטה להשיג חסכון בזמן. המט-רה היא לנצל כראוי את הזמן המוקצב לאימון ולהפיק ממנו את מלוא התועלת על-ידי תרגול רב ככל האפשר. תהיה זו שגיאה לצמצם את משך השיעור מתוך מחשבה שגם או מספיקים לעבור 4-5 תרגולים. הכוונה המפורשת היא להרבות, כל האפשר, בתרגולים ובתפ-עולים טכניים.

אף בסגל המדריכים — לא נחסוך מאר-מה. הכוונה היא לודא כי המדריך הטוב-ביותר הוא שיהיה מנהל השיעור וה-מדריך-הראשי, בעוד שכל יתר המדריכים עוזרים על-ידו.